
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

14)

W.v.16

DE
OPROERIGE
BELGEN,
GEDAAGD
VÓÓR

DE VIERSCHAAR VAN EUROPA;

OF

Historisch overzicht van hun tegenwoordig Oproer.

Met Aanmerkingen en Aanteekeningen.

EERSTE STUK.

EEN WOORD
TER
INLEIDING
TOT
DEZE STUKJES.

Getrouw aan het wijsgeerig grondbeginsel dat men zich niet bemoeijen moet met het roer van een schip *waarover* men het bevel niet voert, maar *waarop* men slechts is als passagier, bemoeit zich ook de wijze, rustige, weldenkende mensch met geen staatkundige zaken; d. i. te zeggen, dat hij denkt wat hij wil of kan, maar zich niet uitlaat in het openbaar, en dan wel niet in geschriften. Dit alles stemmen wij niet alleen toe, maar ja, zetten wij het op den voorgrond. Edoch, er kunnen omstandigheden wezen dat men spreken *mag* niet alleen, maar dat men het **MOET**, dat het eene verplichting wordt als mensch, als burger, als Christen. Zoo begrepen het de groote mannen van allen tijd; zoo begrepen het de eerste predikers van het Christendom, (de Apostelen) welke, op hunnen tijd, *hunne stemmen verhieven en tot de schare spraken.*

Dat tijdstip is nu aanwezig: niet alléén toch zijn de Belgen in opstand tegen den Vorst die ons

regeert, maar zij doen alle moeite om hunne lezers, door middel van hunne dagbladen en vlugschriften, op het denkbeeld te brengen, dat zij tweeledig zijn onderdrukt: 1°. Door het Gouvernement zelf, ten behoeve van ons, Noord-Nederlanders; en 2°. Door ons zelve, Noord-Nederlanders, die hunne regten zouden hebben miskend, en hen, vooral met onze dagbladen, vervolgd hebben. Verder kan toch de onwaarheid en de laster niet wel gaan! En daarom ook is het de taak van hem die zich toereikende wetenschap en krachten kent, om die onwaarheid tegen te spreken en te fnuiken. Aan dat besef van pligt zijn dit en de nog volgende stukjes hun oorsprong verschuldigd. Achtung voor landgenooten deed ons de pen opnemen; want de vraag is van zoo groot gewigt: *Wie heeft verongelijkt? Wie is verongelijkt?* dat zij ons niet alleen betreft, maar zelfs onze laatste naneven. Het nageslacht moet ons beoordeelen naar onze daden; een ander rigtsnoer heeft het niet. Wij nu stellen prijs op achting, ook in ons Noord-Nederlandsch graf!

Tot heden nam niemand die belangrijke taak op zich: zijne verontwaardiging heeft men ontboezemd, nu in proza, en dan in dichtmaat; maar men heeft niet gedaan wat wij begeerden: men heeft niet overtuigend bewezen. En daarom nemen wij de taak op ons, met bedaardheid, maar met dien ernst welke de zaak van ons als Nederlanders vordert.

DE SCHRIJVER.

Bij de vereéniging van Holland met België, naar luid van een traktaat met de vreemde Mogendheden, en wel bijzonder met Oostenrijk, wat de grensscheiding aanging, en met Engeland, wat betrof het aanleggen van vestingwerken in België zelf, waarvoor Engeland het geld zoude uitschieten, waren de Belgen zeer te vreden. Dit mag men gerust houden naar aanleiding van hun gedrag, hunne gezegden, hunne gedichten; zeggen wij het met onze Hollandsche rondheid, van hunne vleijerijen aan het huis van Oranje. Engeland had een goed en wijs oogmerk gehad: door de Geschiedenis en de ervaring geleerd, wantrouwde het België, ook na den slag van Waterloo, ook na alle gedichten, tooneelstukken en lofspraken. Het wilde dus, om het staatkundig evenwigt in Europa te houden, een borstweeer hebben en tegen de veroverzucht der Franschen, en tegen de wuftheid der Belgen zelve, altoos geneigd, van wege gelijkheid van taal, godsdienst en zeden (zoo zij zich laten aanleunen) om tot de Franschen over te hellen (*). — Zeer tevreden waren de Belgen; en zoo tevreden betoonden zij zich dat een gedeelte van het Gouvernement met hun werd ingenomen. De Koning onder anderen en de Kroonprins, maakten vrij veel werks van de Belgen; zelfs zooveel dat menig Hollander er om beducht werd;

(*) Zonderling mag het klinken dat een volk, dat zelf nog geen inwendige rust heeft, maar alle moeite om een wankelenden troon op te houden, met zijne soldaten dreigt zoo iemand zich met België durft moeijen!

werd ; hoewel men nooit historisch zou kunnen aantoonen dat de Hollanders daarom, op ééniige wijze, verongelijkt zijn geworden.

Alle concessien welke geschieden konden uit aanmerking van hun verschil van godsdienst, werden hun gedaan. Het ging zelfs zoover dat militairen gelegenheid hadden om, op zekere dagen, geen vleesch te moeten eten, en de gevangenen van zelve op die dagen vleesch of vleeschnat moesten ontberen, daar het, ten gerieve van de Roomschen, niet gegeven werd. Hunne godsdienstplegtigheden en gebruiken werden hun gewaarborgd ; geen onderscheid vond plaats tusschen hen en Protestanten ; alléén op verdiensten werd acht gegeven. Eereteekens en bekooningen werden uitgedeeld zonder vragen naar de godsdienstige denkwijze des mans. En nu zijn zij oproerig !

Maar, Belgen ! tot hoe ver zal zich die euvelmoed uitstrekken, die u drijft tot het kwaad ? Is nog geen hoon genoeg geschied ? Aast gij op onuitwischbare schande in de jaarboeken van het beschaafd Europa ? Zal eene horde wilden in de Amerikaansche wouden boven u worden gesteld als gehoorzamende aan een opperhoofd éénmaal erkend ! Wie heeft u den geest kunnen inblazen die u het hartader heeft aangetast en het bloed met doodelijke smet aangestoken ? Is alles duisternis om u heen, dat gij uw eigen verderf niet ziet ? Moet eene nieuwe reeks van euvelen der vroegere euvelen weer doen gedenken ? En gij maakt nog aanspraak op achting. Te grooter zijn en uwe onbeschaamdheid en uwe verblinding ! Zullen alle banden van wettig gezag en orde, in eene vermetele hand, vanéén worden gescheurd ? Zult gij u zelve uit den rang der volken verstooten, om bij klein en groot, als een hoop muitelingen te worden aangezien ? Geloofd gij dan vast dat het

het geduld, dat toegëvendheid nimmer is uitgeput? Hoe! maar gij deelt kroonen en schepters uit? Bonst gij Vorsten van den troon en verheft gij tot het eergestoelte? Ei lieve! Belgen! Wie had zoo iets van ul. verwacht!

Maar, gij hebt het gewild; gij zult gewogen worden vóór de vierschaar der Europeërs; en uwe naaktheid zal den volken worden voorgehouden.

De vrijheid van drukpers had, tijdens het Fransch bewind, even min in België als elders, plaats gehad. Dadelijk na hunne verëéniging met Holland deelden zij in dat voorregt. Maar eenige Belgen, jonge lieden naauwelyks van de Hoogeschool komende, alwaar zij veel meer dagbladen, romans en andere *brochures* dan wel regsgeleerde boeken gelezen hadden, in hunne verwachting te leur gesteld van hooge en aanzienlijke posten te bekleeden, nevens de grijzen van dagen, en zelfs boven hen, begonnen wrevel te zetten. Zich niet door ambten een' naam hebbende kunnen maken, wilden zij dien weg beproeven in de moderne politiek *oppositie* heeten; welke benaming, zal dezelve in een' geordenden staat geduld worden, wel degelijk eene uitlegging behoeft. Want bestaat de *oppositie* in het ontmaskeren, aan den dag brengen, en met aanmerkingen vervolgen van de misstappen of aanmatigingen der hooge ambtenaren, ten nadeele des volks; bedoelt men met het woord *oppositie* tegenkating jegens grooten die een volk zoeken te onderdrukken; alsdan hebben wij er vrede mede. Maar, verstaat men door *oppositie* het sijsthema h. v. van een' STASSART, door hem zelve geopenbaard in de Staten-Generaal, van alles te verwerpen wat van het Gouvernement komt, alleen *omdat* het

komt van het Gouvernement; alsdan voorwaar is zulk een geest van *oppositie* niet dan openbare vijandschap tegen een bestuur, en, bij gevolg, rebellie.

Dit laatste was dan ook het geval van die Belgen waarvan wij spreken. Zij kenden den geest des volks, en begonnen met over godsdienst te spreken. Zij schenen te leeren dat zij geen vrijheid genoeg bezaten, terwijl zij, in het stuk van religie, deden wat zij wilden, en hun zelfs protestantsche kerken hier werden ingeruimd, en daar op gouvernement's kosten nieuwe kerken aangebouwd. Zoo vijandig was hun het Nederlandsch Protestantisch Gouvernement, dat de Koning zelfs beurzen gaf om jonge lieden tot Pricsters te laten studeren. Zoo dit geen genegenheid is, vragen wij ruitelijk weg, *wat* dan genegenheid zal heeten? Dan, dat alles werd miskend: uit geheel andere inzigten, waren de Franschen onder LODEWIJK XVIII woelig; de Belgen moesten het dus zijn: zij werden het. En nu zijn zij in oproer!

Een der grootste rampen voor den mensch, en hoeveel te meer voor geheel een volk! is gebrek aan zelfstandigheid. Dit gebrek wordt hieruit openbaar, als men anderen zoekt na te bootsen. Wie uwe Geschiedenissen kent, Belgen! wie uwe zeden kent, weet ook dadelijk dat ik hier het oog op u en de Franschen heb. Gij zijt gewoon hen na te volgen, maar juist daarin, waarin zij geen navolging verdienen; en hunne goede zijde gaat zij voorbij; geen wonder! hunne goede zijde bevalt u het minste! Dan, uit uw onbesuisd navolgen, vloeijen omstandigheden voort, die u ligtzinnig, onverschillig en wuft doen zijn. Want op den duur vraagt gij niet meer *wat*, maar alléén *wien* gij heht na te volgen; en van wege de bron vindt gij alles goed.

Het

Het wordt bij zulk een volk als het ware een tegenhang van den filozofischen dweeper, die liever met PLATO wilde dwalen, dan met anderen de waarheid kennen. Belgen! met hoe weinige woorden heb ik u afgeschetst! Alles wat uit Frankrijk komt is goed bij u; het moet aangenomen en gehuldigd wezen. Hebben niet sommigen in hunne ijhoofdigheid het zwart berookte *Luik* een *petit Paris* willen noemen? Een *petit Paris*, wáár doorgaans vrouwen den arbeid verrigten, terwijl hare mannen in de schenkhuisen hunnen tijd en geest verspillen bij het suffen over staatkundige zaken! Belgen! zoo lang men zijne eigene krachten gevoelt, gaat men niet aan de leiband van anderen. Dit is zelfs wat het meeste strijdt met 's menschen aanleg, en dien billijken trots hem gegeven, om hem van laagheid warsch te doen zijn. Waren Hloten en Phrygiërs veracht, wat is grootere hoon, slaven naar het ligchaam, of naar de ziel te wezen? Slaat de oogen om u heen en weet eigene zeden aan te nemen; dan zult gij het onderscheid gevoelen tusschen veerkracht en losbandigheid, tusschen echt nationale trotschheid en verzaking van orde!

De Belgische dagbladen begonnen wat men wel eens noemt de alarmklok te luiden: de zoogenaamde *Libéral* in *Brussel* was een van de eerste die het harnas aantrok tegen het Bestuur: om zich een schijn te geven van onpartijdigheid, spotte hij nu en dan met de geestelijkheid in het algemeen; maar hij verried zijne oogmerken met zijne uitvallen tegen het Protestantismus. Naar zijn zeggen, wedervoerden Belgen geen regt genoeg; men had hun meer magt behooren toe te kennen; wilde men hem gelooven, dan was de Roomsche Godsdienst niet vrij genoeg in zijne uitoefening. Eenige, op haar zelve, niet beduidende, omstandigheden deden die stoutheid ten top reizen: eenige lieden namelijk

(om welke redenen zullen zij zelve best behooren te weten) waren in Holland op den inval gekomen om hun vrijen Protestantschen godsdienst tegen den, steeds onder dwang gehouden, Roomschen godsdienst te verwisselen. De welbekende LE SAGE TEN BROEK, WEPPELMAN, niet minder bekend, benevens een Vriesch Edelman, wiens adel van achteren niet ongemeen belangrijk scheen te wezen, hadden het ijs gebroken; en een vinnig geschrift tegen de Protestanten, *De Godsdienstvriend*, zag het licht. Een jong onberaden mensch, een zeker abt DE FOERE, dacht wezenlijk zich een' naam te maken wanneer ook hij, onder den dekmantel van godsdienst, en het Bestuur en de Hollanders aanviel; en hij ontzag zich niet een vlugschrift uit te geven (*De la Tolérance*) waarin hij de *onverdraagzaamheid* der R. Kerk poogde te verdedigen, met zulke ellendige middelen en redeneringen, dat zij der wederlegging niet waardig waren. Nu dachten en de schrijvers van den *Liberal* te Brussel en deszelfs sanhang, dat zij zich een partij van belang in het Noorden van ons Vaderland zouden kunnen maken.

Zoo waren, vóór langen tijd, in Frankrijk, de Jezuïten begonnen, alvorens zij het groote werk er door zochten te krijgen van het herroepen van het Edikt van *Nantes*. Zoo deden sommigen ook nu nog in Frankrijk; en vandaar het bloed der Protestanten te *Nîmes* gestort... en dat tot op den huidigen dag nog ongewroken is gebleven. En nu zijn zij in oproer!

Uw nabootsen van de Franschen, o gij, Belgen! mag immers niet gezegd worden een uitvloeisel te zijn van uwe
 " spraak,

spraak, even min als van uwen godsdienst of naauwe betrekkingen: vergeefs toch doet gij telkens pogingen om op eene hoogte met de Franschen in uwe letterkunde te komen: wat zeggen uwe berijmers bij hunne Dichters; en uwe naar uitroepingen en groote woorden omziende redenaars bij de eeuw van **LODEWIJK XIV** en de andere **Klassieken**? Het is als de **Latiniteit** onder **ARCADIUS** en die van **AUGUSTUS** eeuw. Ei toch! zoudt gij dermate door eigenwaan verblind wezen, dat gij nooit waart te weten gekomen hoe de Franschen u als mannen van letteren waardeeren, en hoe zij daarmede dartelen? Er wordt niet gevonden die meer spotten met uwe nabootsing dan zij zelve. En zou het u vergeten zijn waarom Frankrijk u tot een van zijne wingewesten verklaarde? Gij denkt toch hier niet aan belangstelling in ul.? Het was louter om **Duitschland** afbreuk te doen, en meer soldaten te hebben. En wilt gij een bewijs van deszelfs achting voor ulieden? Gedenkt der vroegere theorie van **PACHE**, die u zocht uit te putten, op dat gij, niet als een volk dat vrijwillig eene verbintenis aangaat, maar als lijfeigenen u zoudt werpen in hunne armen, ten einde van gebrek niet om te komen. **Godsdienst!** dezen begrijpt gij anders dan de Franschen: de meesten onder ulieden staan **Jezuïten** voor; de meeste Franschen verfoeijen hen. Bij u zijn een aantal dweepers; in Frankrijk heeft het ongeloof de overhand: de **Gallikaansche kerk** is de uwe niet; zij zien de **Geestelijkheid** op zijn best aan; gij gaat gebukt onder de uwe, en gij zoudt gaarne een' ieder' en alles aan dat juk onderworpen zien. Zijn er sommige Franschen die u gaarne tot zich zouden lokken, het is uit geen begrip van uwe waarde als volk; het is om het aantal **Congreganisten** te vermeerderen.

Een Belg, met name **DONCHE**, had zich niet ontzien van openlijk te **Amsterdam** te prediken dat alle **Protestanten** verdoemd waren, en bij gevolg de **Koning** ook, welken hij ronduit noemde. Men was genoodzaakt hem met **gendarmes** over de grenzen te
la-

laten brengen. Al meer en meer vormde zich een plan om den geest van het Protestantismus tegen te werken, ten einde het Bestuur van zijne veerkracht te ontnemen. De Belgische dagbladen bleven volhouden in dien geest: zij gaven zich, bij staatkundige zaken, het aanzien van regtsgeleerden, om het volk te blinden, terwijl zij niet dan zeer oppervlakkige denkers waren, welke, gelijk het A. H. Blad eens aanmerkte, meer blaauwboekjes en romans dan regtsgeleerde werken gelezen hadden. Nu en dan werden de schrijvers aangehaald en veroordeeld; maar men moet hunne hardnekkigheid bekennen, nevens hen die vielen rezen dadelijk anderen op.

De Belgen opperden een anderen grief: zij beweerden namelijk, dat zij te hooge belastingen betaalden in vergelijking van het Noorden; terwijl intusschen juist het tegendeel bleek uit de kadastrale opgaven. En dit was geschied uit aanmerking, dat de Zuidelijke gewesten minder rijk in specie waren dan de Noordelijke. Dit werd dan ook door eenige leden van de Staten-Generaal aangetoond; en voor den oogenblik zweeg men, wijl men genoodzaakt was te zwijgen; maar de dagbladschrijvers ontzagen zich evenwel niet om de onwaarheid in hunne bladen nogmaals aan te halen en aan te dringen. Op nieuw werden schrijvers, wegens aanzetting tegen het Bestuur, gecondemneerd; maar zij werden door grooten en opgehitst en ondersteund; van welke grooten eenige later zijn bekend geworden, gelijk wij nader gelegenheid zullen hebben te zien.

Ziende dat men het niet door middel van vlugschriften gedaan kon krijgen, nam men zijn toevlugt

tot

tot andere middelen: men kocht hooge of vertrouwde ambtenaren om, ten einde de geheimen van het kabinet te weten. De Heer TIELEMANS, Referendaris van de eerste klasse, en die of Gouverneur, of ook misschien Minister ware geworden, correspondeerde met den heer DE POTTER te *Brussel*. Nu werd het plan om invloed te zien te krijgen in de tweede kamer der Staten-Generaal. Hadden zij éénmaal de Leden, of de meerderheid der Leden op hunne hand, dan kon men ook zeggen, dat zij het land regeerden. Want geene wet ware meer aangenomen buiten hunne goedkeuring. Zij vonden een grooten steun in den Heer DE BROUCKÈRE, die, gelijk later gebleken is, geenszins uit een beginsel van liberaliteit het Dekreet van 1815 op de drukpers zoo hevig was aangevallen, maar louter omdat het de bladen die zijne leer predikten, te zeer in het nauw bragt. Hoe dit zij, ditmaal ontstond goed uit kwaad; want het schrikwekkend Dekreet werd afgeschaft. — DE POTTER, TIELEMANS, BARTELS, DE STASSART en anderen, spanden te zamen. De Koning zou alzoo geheel buiten magt zijn gesteld, en onderdaan, in plaats van regeerder, zijn geworden. Het plan, hoe fijn gesponnen, lekte uit, en de daders werden verbannen.

Intusschen gaf het proses van DE POTTER en consorten aanleiding dat de Belgen, vooral de Brusselaren, zich geheel ontmaskerden en vertoonden gelijk zij waren; want zij namen partij voor de veroordeelden, en waagden zich zelfs toen aan eenige ongeregeldheden, waarvan zij nimmer warsch waren. Even zoo zeer door de pleidooijen als dadelijk er op,

op, door het drukken van de in beslag genomen correspondentie der gecondemneerden kwam hun eigenlijk voornemen tot kennis van het Belgische publiek. Dezen gingen zich verbeelden, in hunne ijhoofdigheid, dat DE POTTER en de overigen gewerkt hadden om den Roomschen Godsdienst vrijer te krijgen, en de Belgen van belastingen te ontheffen; terwijl het juist bewezen is dat zij met dien Godsdienst den spot dreven, en niet beoogden dan hunne eigene grootheid en zich een' naam te maken. Dat denkbeeld maakte de hoofden heet; de Bisschop VAN BOMMEL deed er mede niet veel goeds aan; hij belastte zich zelfs met een brief van DE POTTER aan den Koning. Men morde, men hoorde telkens weer van DE POTTER spreken; er werd ten behoeve van zijne medeplichtigen eene inschrijving geopend, welke, zal men de Dagbladen gelooven, nog al ruim was. De gemoederen raakten hoe langer hoe meer aan het gisten. En nu zijn zij in oproer!

Al wat louter nobootsing is, zonder vergelijking, zonder zifting noch verëdeling, wordt slaafsche navolging, en van hier misbruik en uitspatting. Eene verkeerde keus is het onvermijdelijk gevolg van blindelings aannemen. Bij uwen jongsten opstand, gij, Belgen! (want *numerum faciunt*) hebt gij u het aanzien willen geven, als stondt gij op in navolging van de Franschen. — En gij hebt dus gewaand dat zich Europa door dat voorgeven liet blinden? wat doet verblinding zelve, wat doet gebrek aan karakter niet! — Minder, veel minder nog heb ik het oog op u, gehuurde slaven! gekochte werktuigen van meinëdigen! dan wel op deze. Van uwe met roof en bloed bezoedelde handen wend ik voor een oogenblik de oogen; om tot hen het woord te rigten. Zij zijn het die het voorbeeld ter nabootsing

zing hebben willen geven, en datgeen wat lang gesmeuld had tot laaije vlam hebben aangeblazen!

Voornaamsten des volks, die uwen eed hebt geschonden! om een wuft en uitzionig gemeen op uwe hand te krijgen! met oogmerk om over hetzelfde Hoofden te zijn! Wat durft gij u op het voorbeeld van de Franschen beroepen? Kent gij hunne Geschiedenis dan niet? Hunne Geschiedenis is de Geschiedenis van een langmoedig en dragend volk, dat eindelijk rampzalig uitspatte, en toen geen palen meer kende.... O! zoo gij dan toch Franschen nabootsen wilt, waarom dan niet de schoonste tijdperken uit hunne Geschiedenissen gekozen, toen zij, niet opstonden tegen hunne Koningen, maar voor hun stierven, zoo het moest zijn?

Hee toch hebben de Franschen van de vroegste tijden af zich zien regeren door hunne Koningen? Waren deze ook despoten? lieten ook deze alles van hunnen luim afhangen? Waren er ook Ministers welke, meer Koning dan de Koning zijnde, het volk onder een ijzeren juk gekromd hielden? Waren er ook Koningen die van niemand raad wilden hooren, en alléén hunnen wil begeerden? Vanhier het geen **VOLTAIRE** zelf belijdt in zijn *Ingénu*, « dat de Geschiedenis van Frankrijk hem van zoo weinig belang bij derzelve begin, zoo walgelijk op haar standpunt, zoo onbeduidend op het einde scheen, dat hij dezelve terzijde legde.» Dat oppervlakkig oordeel daargelaten, is de Geschiedenis van Frankrijk een doorlopend bewijs voor hunne *verkleefdheid aan het huis van hunne Koningen.*

Om hier eenige te noemen, wie was de verschrikkelijke **LOUVOIS XI**, hij, die noch Ministers, noch raad begeerde; zoodat een hoveling van hem zeide, dat *zijn* paard het sterkste was, « daar het den Koning en geheel zijn raad droeg?» En wat deed **RICHÉLIEU**, die zelfs de Prinsen van den bloede verhande en vervolgde, en onder wien men op zijn best durfde ademen? En nu **LOUVOIS**, de sombere **LOUVOIS**, de *Lettres de cachet* en de *Bastille!*

Zoudt

Zoudt gij een honderdste gedeelte verdragen?

Vroeger waren de Belgen begonnen een ongerijmd beginsel te willen doordrijven: namelijk volledige en onbepaalde vrijheid van onderwijs. Zij gaven voor hierdoor te verstaan, dat zij het lastige en het willekeurige van schoolkommissiën wilden afgeschaft hebben; maar het wezenlijke oogmerk was Jezuiten in te halen, Jezuiten, wier daden te zeer zijn bekend, om hen lang met onze aandacht te vereeren. Genoeg zij het te zeggen, dat het een van hunne voorschriften is hien *Generaal* in al het geen hij goedvindt te gebieden, blindelings en zonder onderzoek, te gehoorzamen. De gevolgen kunnen begrepen worden, en blijken ook uit de Geschiedenis. Het *Collegium philosophicum* werd door het Gouvernement ais een middenweg genomen; maar de Belgen schreeuwden tegen hetzelfde hetmelhoog. Later werd het dan ook weder afgeschaft. Intusschen is het eene grove onwaarheid dat het Bestuur hier onderdrukking bezigde; het gebruikte niet dan maatregelen van voorzorg, een' ieder in elken stand, veroorloofd. Gaat dit grondbeginsel niet door, dan mag men ook niet beschikken over hetgeen in zijn eigen huis wordt geleerd. De Belgen gevoelden dat wel, maar verkozen het niet te gevoelen: de Priesters hitsten hen aan, en het ging van kwaad tot erger. Zij spraken niet dan met verachting van ons Noord-Nederlanders; al wat wij deden was slecht in hunne oogen.

Zoo waren de omstandigheden op den 25 Augustus 1830, toen des avonds het oproer begon, waartoe wij in een volgend stukje overgaan.